XIV. DEFTER · I. DÜNYA SAVAŞI İSTİHBARAT & COMSEC (1914–1918) · BOA DH.EUM., HR.SYS., HR.SFR.3, DH.KMS.

I. Dünya Savaşı İstihbarat, Karşı-Casusluk ve Şifre Güvenliği (1914–1918)

Sofya Ataşemiliteri Yarbay Mustafa Kemal Bey'in Şifre Kuryeliği (5 Ağustos 1914), Talat Paşa'nın Rus Konsoloslarının Şifre Anahtarlarına El Koyma Emri, Çanakkale Boğazı Karartması, Bahriye Şifre Yakma Protokolleri ve İngiliz Kablo Sansürü

Dosya Özeti: IX. Defter'de I. Dünya Savaşı'nın mülkî Dahiliye (`DH.ŞFR.`) kod kitapları çözümlenmişti. Bu tamamlayıcı cilt, aynı savaş yıllarında **Emniyet-i Umûmiye (`DH.EUM.`)**, **Umûm Erkân-ı Harbiye İkinci Şube (Askerî İstihbarat)**, **Bahriye Nezâreti** ve **Hariciye Şifre Dairesi (`HR.SYS.` / `HR.SFR.3`)** tarafından yürütülen **kriptografik istihbarat savaşını** 12 birincil arşiv belgesiyle ortaya koyar.

1. Savaş İçi Kriptografik Operasyonlar ve COMSEC Vakaları (1914–1916)

`BOA, HR.SYS. 2185/10` `5 Ağustos 1914`

Sofya Ataşemiliteri (Yarbay Mustafa Kemal Bey) Şifre Kuryeliği

Osmanlı-Alman gizli ittifakından 3 gün sonra Niş Sefiri Cevad Bey, Sadrazam Saîd Halim Paşa'ya acil telgraf çekerek istediği şifre anahtarlarının Sofya'ya gönderilmesini talep eder: «afin que notre attaché militaire puisse me les apporter» — dönemin Sofya Ataşemiliteri Yarbay Mustafa Kemal Bey'in anahtarları bizzat Niş'e taşıması için.

`BOA, DH.ŞFR. 47/247` `Kasım 1914`

Talat Paşa'nın Rus Konsoloslarının Şifre Anahtarlarına El Koyma Emri

Emniyet-i Umûmiye Müdîriyeti antetli, bizzat Talat Paşa imzalı Kafkas Cephesi vilâyetlerine (Erzurum, Trabzon, Diyarbekir, Van, Bitlis) gönderilen karşı-casusluk emri: Osmanlı şehbenderlerinden zorla şifre anahtarı alınmasına mukabele olarak Rus konsoloslarının üzerlerinin ve eşyalarının aranıp şifre miftahlarına el konulması.

`BOA, DH.EUM.EMN. 90/30 & 82/45` `1914`

Çanakkale Boğazı'nda Yabancı Konsolos Şifre Karartması & Erkân-ı Harbiye 2. Şube

Umûm Erkân-ı Harbiye Dâiresi İkinci Şube (Askerî İstihbarat) ile Bahr-i Sefîd Boğazı Umum Kumandanlığı'nın Çanakkale'de yabancı konsolosların şifreli telgraf çekmesini yasaklayıp telgraflarına el koyması.

`BOA, HR.SFR.3... 704/68` `28 Eylül 1914`

Bahriye Nezâreti Londra Ataşenavalliği Şifre Değişimi ve Yakma Emri

Bahriye Erkân-ı Harbiye Reîsi imzasıyla Londra Ataşenavalliği'ne 6 numaralı yeni donanma şifre miftahının gönderilmesi ve eskisinin tutanakla yakılması («bâ-lâyiha ihrâkı») talimatı — Karadeniz baskınından tam 1 ay önce.

`BOA, HR.SFR.3... 713/55` `2 Eylül 1914`

İngiliz Kablo Sansürü: Washington Sefareti Şifreli Telgrafına El Konulması

İngiliz Posta ve Telgraf İdaresi'nin İstanbul'dan Washington Osmanlı Sefareti'ne gönderilen şifreli telgrafı alıkoyması üzerine Londra Sefareti'nin Foreign Office'e sunduğu 2 Eylül 1914 tarihli Aide-mémoire.

`BOA, DH.KMS. 24/52 & 24/22 · DH.ŞFR. 42/238` `1914–1915`

Karadeniz Rus Filosu Gözetleme Ağı, Acil Yakma & İran/Kafkasya Anahtar İptali

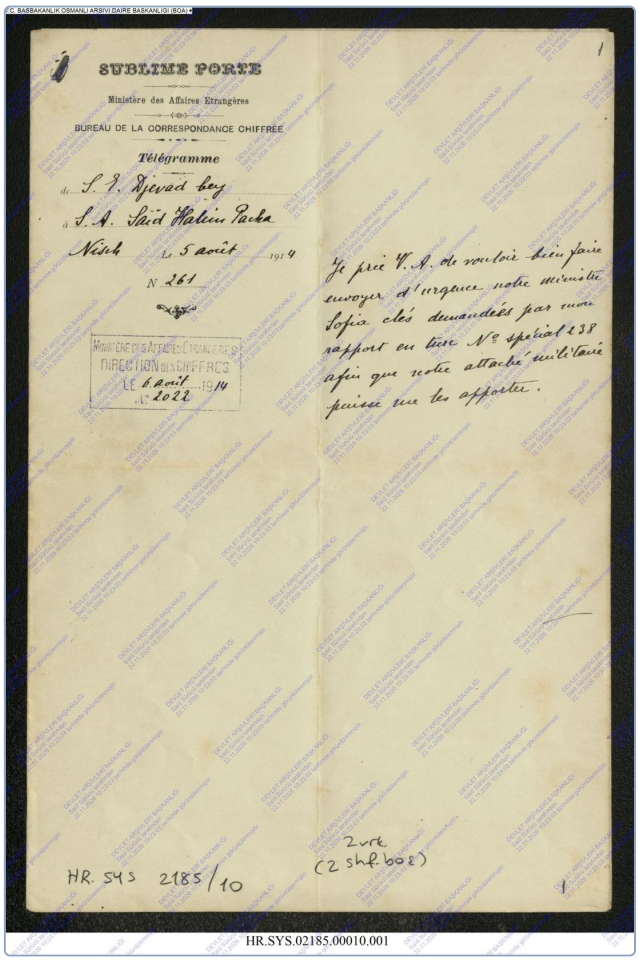
Rus filosunun hareketlerini takip için Karadeniz sahil kazalarına (Trabzon, Kastamonu, Bolu) yeni şifre dağıtımı (24/52), düşman eline geçen İran/Kafkasya şehbenderlik anahtarının acil iptali (42/238) ve «üçüncü nev‘ şifre miftahının emir mucibince ihrâkı» (24/22, Mayıs 1915).

`BOA, DH.EUM.EMN. 114/5 & DH.EUM.SSM. 4/3` `1914–1916`

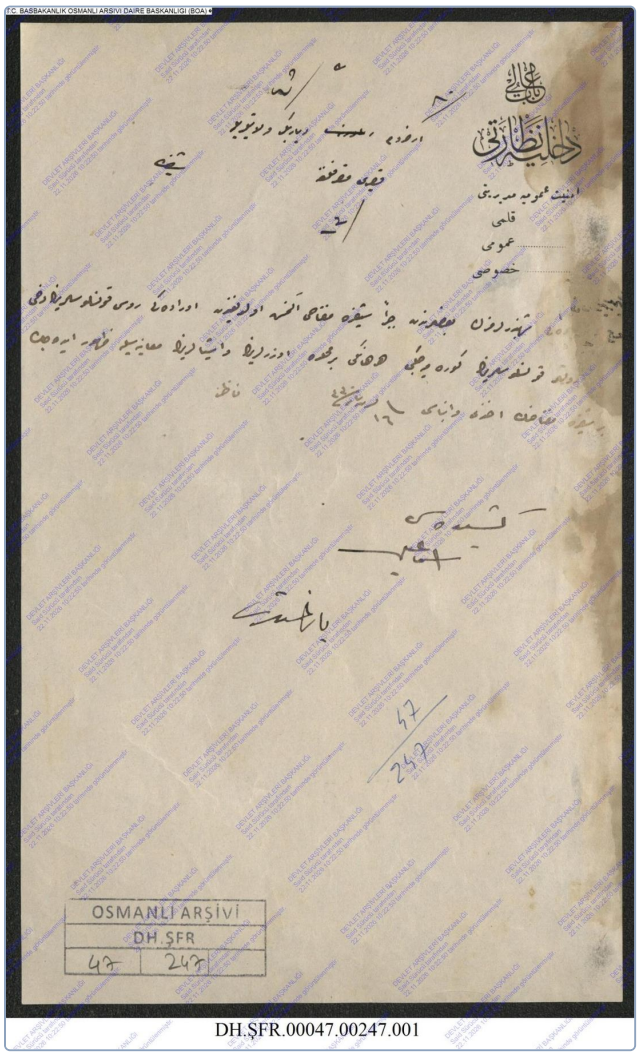
Emniyet-i Umûmiye İstı‘lâmât (Karşı-Casusluk) & Hanekin Hudud Teslimi

Kahire’ye firar eden askerî doktor Yüzbaşı İzzet el-Cündî, İtalyan casusluğu ve Şeyh Senûsî hakkındaki kırmızı mürekkepli Emniyet-i Umûmiye İstı‘lâmât dosyası (114/5) ile Irak cephesi Hanekin Hudud Emniyet Müfettişliği’nin mühürlü şifre teslim ilmühaberi (4/3, Şubat 1916).

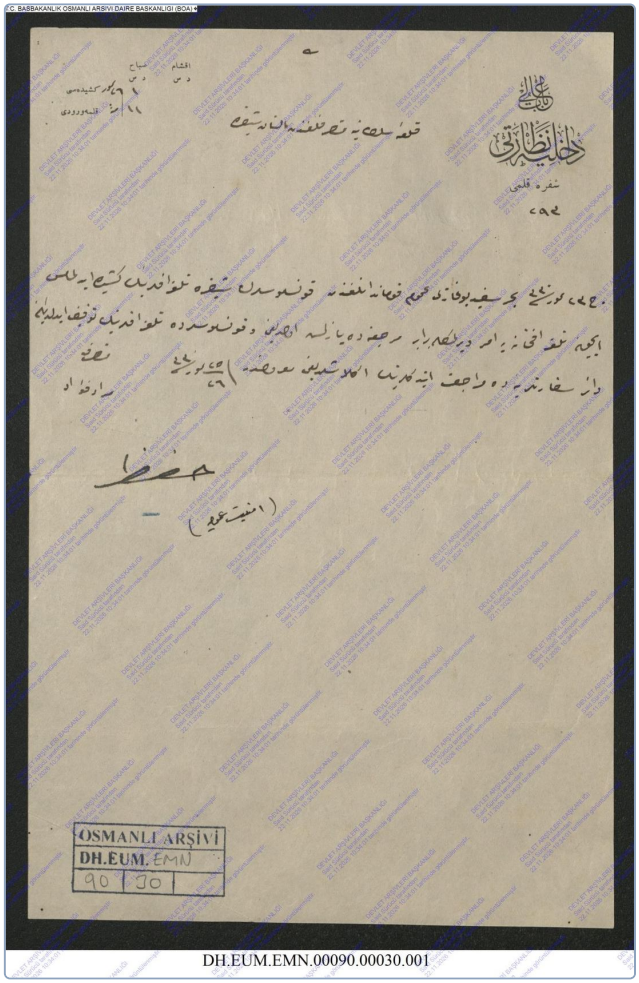
2. Arşiv Levhaları (12 Birincil Belge — Büyütmek İçin Tıklayın)

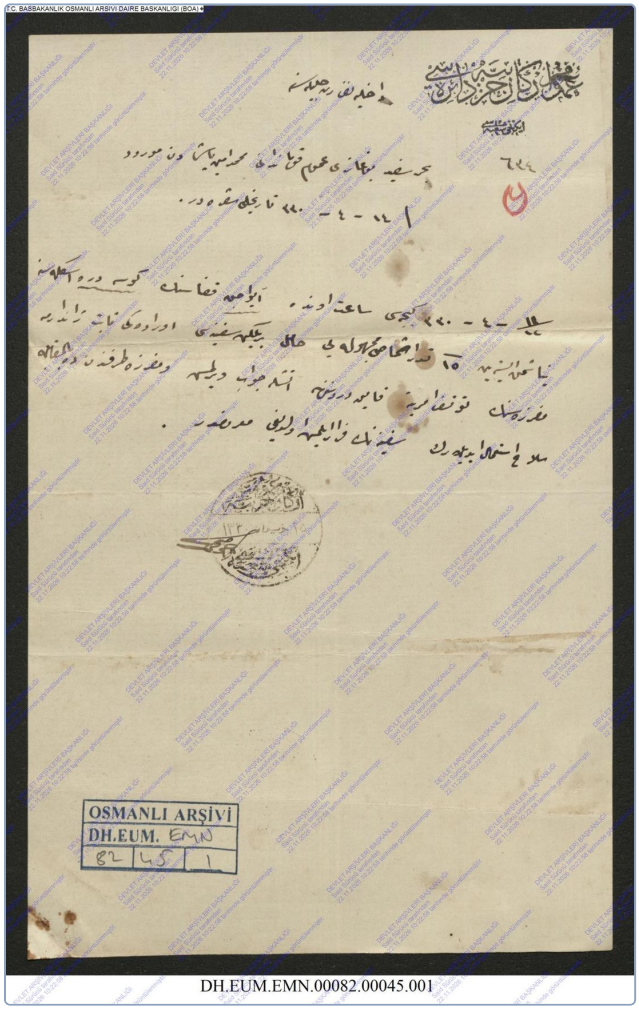
Levha 1 · BOA, HR.SYS. 2185/10 (5 Ağustos 1914 · Niş → Bâbıâlî)
Niş Sefiri Cevad Bey’in Sadrazam Saîd Halim Paşa’ya telgrafı: istenen şifre anahtarlarının Sofya Ataşemiliteri (Yarbay Mustafa Kemal Bey) eliyle getirilmek üzere acilen Sofya’ya gönderilmesi.

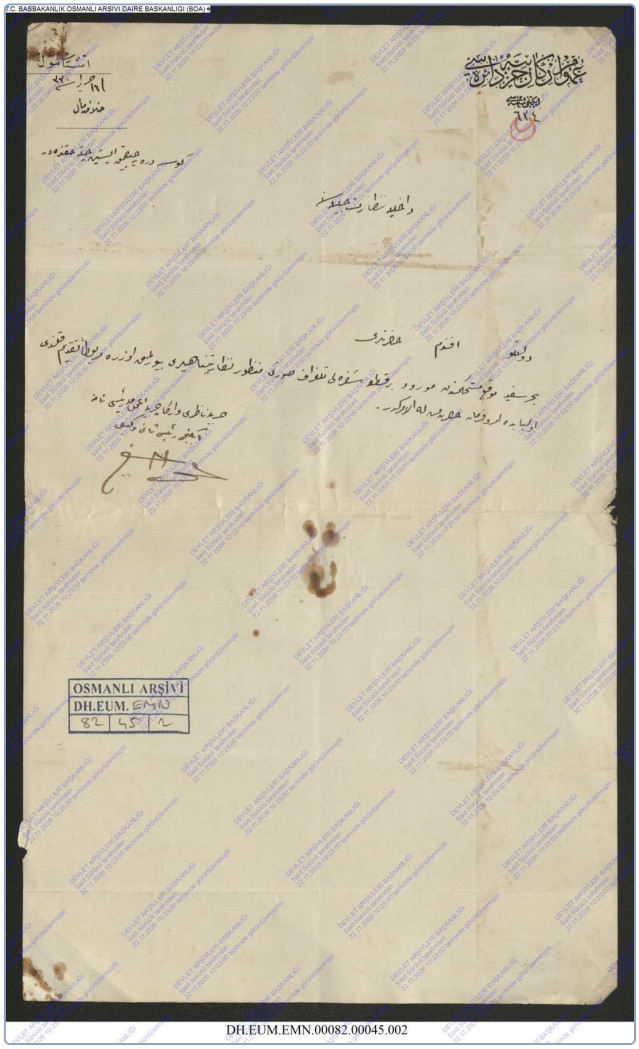
Levha 2 · BOA, DH.ŞFR. 47/247 (Kasım 1914 · Talat Paşa İmzalı)
Emniyet-i Umûmiye antetli ve bizzat Talat Paşa imzalı Kafkas Cephesi vilâyetlerine emir: Rus konsoloslarının üzerlerinin ve eşyalarının aranıp şifre miftahlarına el konulması.

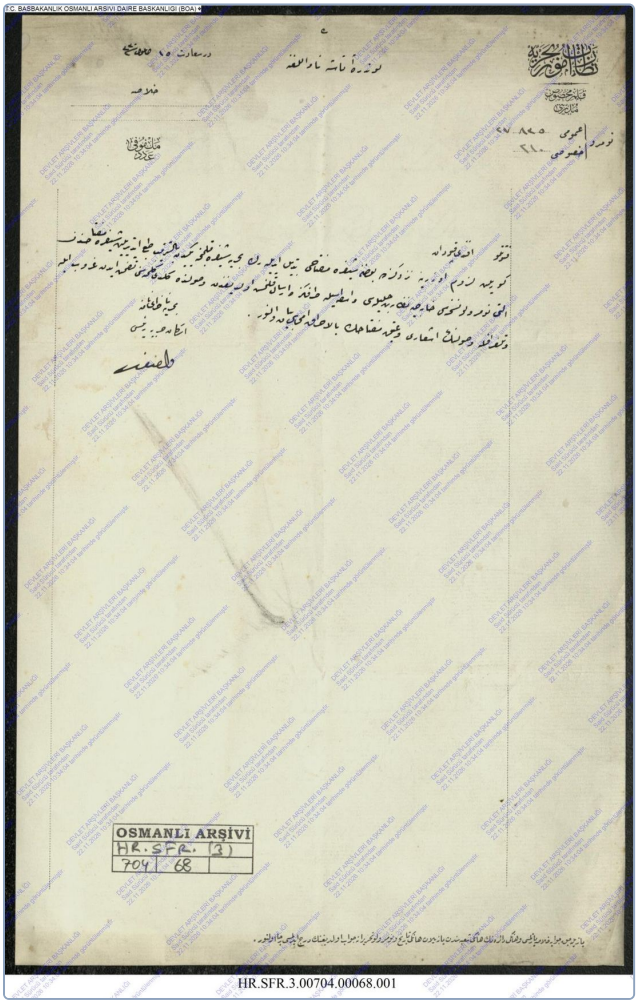
Levha 3 · BOA, DH.EUM.EMN. 90/30 (1914 · Çanakkale)
Bahr-i Sefid Boğazı Umum Kumandanlığı'nın yabancı konsolosların şifreli telgraflarını yasaklayıp telgraflarına el koyduğuna dair Kal'a-i Sultâniye şifresi.

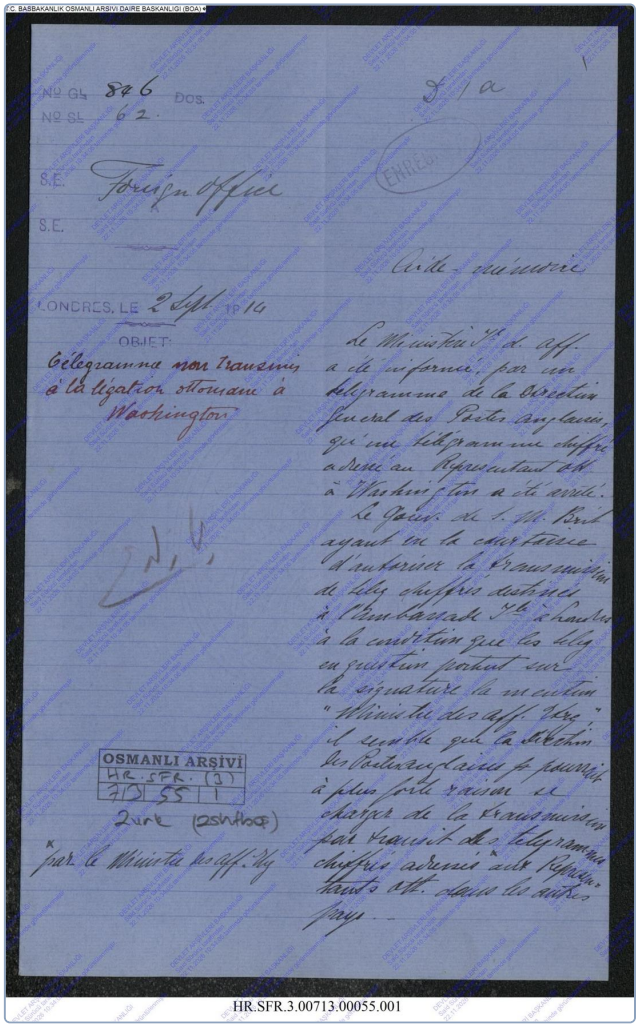
Levha 4 · BOA, DH.EUM.EMN. 82/45, s. 1 (1914 · Erkân-ı Harbiye 2. Şube)
Umûm Erkân-ı Harbiye Dâiresi İkinci Şube (Askerî İstihbarat) antetli Çanakkale Boğazı şifreli yazışma aktarım belgesi.

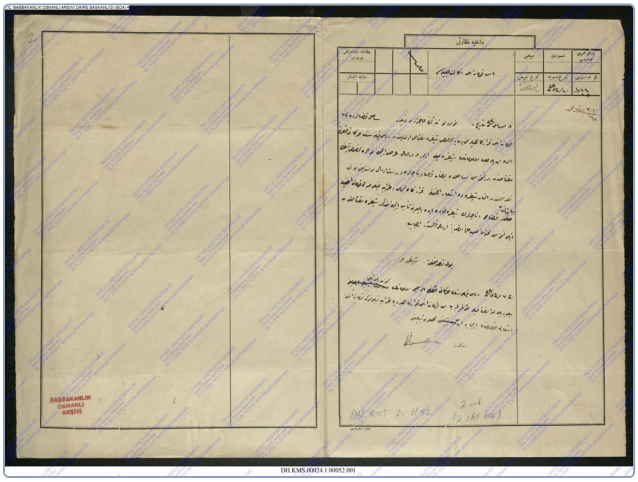
Levha 5 · BOA, DH.EUM.EMN. 82/45, s. 2 (1914 · Harbiye → Dahiliye)
Bahr-i Sefîd Mevki-i Müstahkem Kumandanlığı'ndan gelen şifreli telgraf suretinin Harbiye Nâzırı nâmına Dahiliye'ye takdimi.

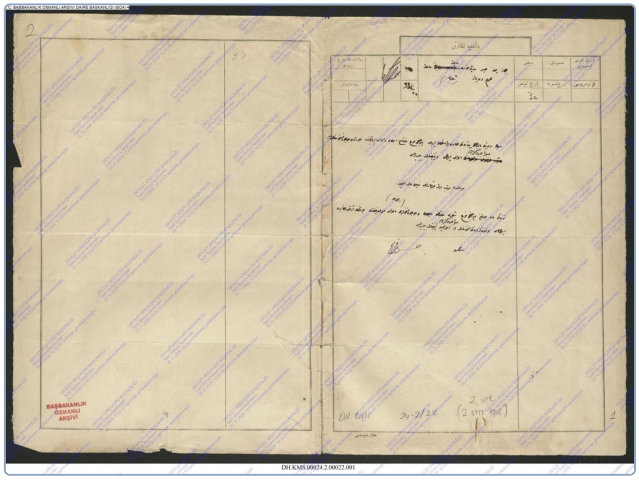
Levha 6 · BOA, HR.SFR.3… 704/68 (28 Eylül 1914 · Bahriye Nezâreti)
Bahriye Erkân-ı Harbiye Reîsi imzasıyla Londra Ataşenavalliği'ne 6 numaralı yeni donanma şifresinin gönderilmesi ve eskisinin tutanakla yakılması emri.

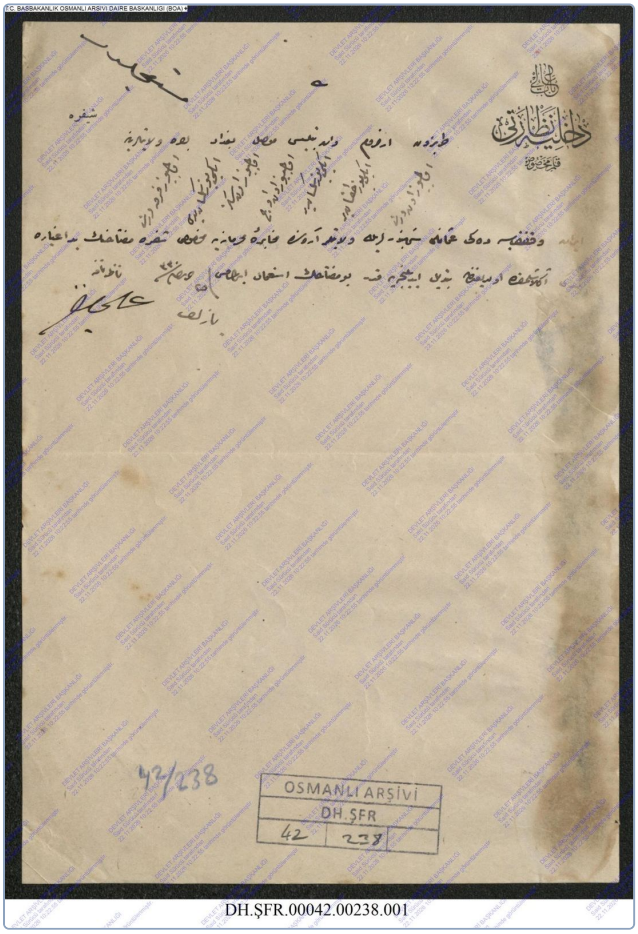
Levha 7 · BOA, HR.SFR.3… 713/55 (2 Eylül 1914 · Foreign Office)
İngiliz Posta İdaresi'nin Washington Osmanlı Sefareti'ne giden şifreli telgrafı alıkoyması üzerine Londra'nın Foreign Office'e verdiği Aide-mémoire.

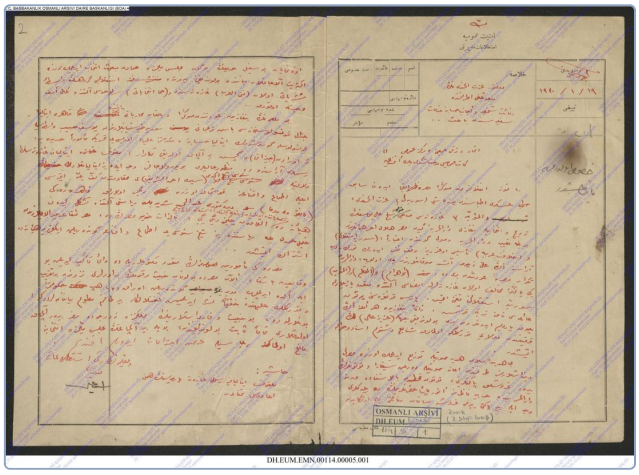
Levha 8 · BOA, DH.KMS. 24/52 (Kasım 1914 · Karadeniz Filo Gözetleme)
Rus Filosu'nun harekâtını takip için Trabzon, Kastamonu ve Bolu sahil kazalarına yeni şifre miftahları dağıtım emri.

Levha 9 · BOA, DH.KMS. 24/22 (Mayıs 1915 · Şifre Yakma Tutanağı)
Vilâyetler ile Bâbıâlî arasında kullanılan «üçüncü nev‘ şifre miftahının» emir gereği yakıldığını belgeleyen savaş içi güvenlik kaydı.

Levha 10 · BOA, DH.ŞFR. 42/238 (1914 · İran & Kafkasya Anahtar İptali)
Düşman eline geçtiği anlaşılan İran ve Kafkasya şehbenderlik şifre anahtarının Trabzon, Erzurum, Van, Bitlis, Musul ve Bağdat’ta acil iptal emri.

Levha 11 · BOA, DH.EUM.EMN. 114/5 (1914 · Emniyet-i Umûmiye İstı‘lâmât)
Kırmızı mürekkepli İstı‘lâmât Müdîriyeti karşı-casusluk raporu: Kahire, İtalyan konsolosluğu, Yüzbaşı İzzet el-Cündî ve Şeyh Senûsî.